

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xv. De C[a]eremonijs in solemnibus excommunicatione adhiberi solitis, & excommunicationis fine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

excom. lib. 6. tum, quia ad ſententiam excommunicationis, audiendam, Reus, in quem fertur, non vocatur. Denique ſicut ubi cauſa cognitio non eſt neceſſaria, excommunicatione die ſeriatu ferti poterit, ita ubi cauſa cognitio neceſſaria non eſt, denuntiatio eodem ſeriatu tempore fieri poteſt, alias non immo, aliquando vtilis erit denuntiationem ſeriatu tempore fieri, vt ſic ad plerumq; aures perueniat, argum. Clem. 1. verſ. Et quia, de penis, & Extrau. Infidelis de furt. & cap. felicit. 8. preſenti, de penis, lib. 6. & Marian. Socin. in cap. perpendimus, num. 265. verſ. Quinto dubitatur, de ſentent. excom. Vgole. Eccleſ. cenſ. Tab. 1. c. 27. §. 2. num. 9. Sed de his circumſtantijs loci, & temporis haecenus dictum ſit.

De carimonijs in ſolemni excommunicatione adhiberi ſolitjs, & excommunicationis ſine. Cap. XV.

S Y M M A R I V M.

- 1 Carimonia ſolemnes in excommunicatione maiori ferenda, quando adhibende ſint.
- 2 Papa, excommunicaturus aliquem, quibus vtatur carimonijs.
- 3 Episcopus ſolemniſter aliquem excommunicans quas adhibere ſolet carimoniaſ.
- 4 Carimonia iſta ſolemnes quidam ſignificent.
- 5 Carimonia hae, confuſionem, & terrorem magnum ipſis excommunicatis aſſerre ſolent.
- 6 Finis princeps excommunicationis quiſnam ſit.
- 7 Excommunicatio ei, contra quem fertur, vtilitatem maximam aſſerre ſolet, & quanam illa ſit.
- 8 Excommunicatio, non ſolum ei, qui excommunicatur, ſed alijs etiam vtilitatem aſſert.
- 9 Heretici Eccleſiam crudelitatis accuſantes ab autore reſelluntur.
- 10 Eccleſia, aliquos excommunicando, iudicium Diuinum imitatur.
- 11 Excommunicatio ſemper toti communitati prodeſt.

Quamuis verbis ſimplicibus excomunicatio ferri poteſt, ſunt tamen in forma excommunicationis maioris faciendae, (maximè quado al qua magna perſona excomunicatur; aut quis ob graue ſcelus in excommunicationem incidit; Exempli gratia, quia Cardinalem, aut Episcopum in ſecurus ſit; aut aliquod aliud graue crimen commiſit) carimoniae quaedam ſolemnes adhibendae, vt gloſ. in cap. cum aliquis, 1. q. 3. & communis Doctorum conſenſus, teſtantur, & praxis quotidiana declarat.

- 1 Hinc Papa excommunicationem laturus, ornatu Pontificio decoratus, duodecim Episcopis veſtibus Pontificijs indutis aſſiſtentibus, facesque ardentes in manibus tenentibus haec, aut ſimilia verba dicere ſolet, *Auctoritate omnipotentis Dei, atque Apoſtolorum Petri, & Pauli excommunicamus Ioannem, &c.* qua ſententia prolata, Episcopi faces illas in terram proiiciunt, & eas pedibus conculcant, nec poſtea ad aliquem vſum aſſumuntur, ſed foras tanquam ſal inſatuatum proiiciuntur, 2. q. 7. cap. non omnes, vt ait glo. in c. debent, in verb. conculcatis, 1. q. 3. Quam excommunicandi formam, & carimoniaſ Innocentius IV. vt teſtatur gloſſa Helia, in c. 2. de ſent. & re iud. libr. 6. adhibuit, ubi Fredericum Imperatorem excomunicauit.
- 2 Sic etiam Episcopus cum aliquem excommunicat ſolemniſter, eaſdem carimoniaſ obſeruat, niſi quod duodecim Sacerdotes veſtibus Sacerdotalibus induti, eadem faciant quae Episcopi in excommunicatione a Papa lata facere ſolent. Quae forma ſolemnis ex cap. Debent, 1. q. 2. colligitur, ſic enim ibi habetur; *Debent duodecim Sacerdotes Episcopum circumſtare, & lucernas ardentes in manibus tenere, quas in conſuſione anathematis, vel excommunicationis*

proſicere debent in terram, & conculcare pedibus, deinde Epistoſa per parochias mittatur continens excommunicatorum nomina, & cauſam excommunicationis. Haec ibi, Aliubi etiam paulatim campana pullatur, vt ait Panor. in c. 1. nu. 2. de offic. cuſtod.

Quae carimoniae ſuas habent ſignificationes. Nam ponitur effectus excommunicationis, ante hominum oculos. Siquidem Papa, duodecim Episcopos, & Episcopus duodecim Sacerdotibus circumdati, aliquem ſic excommunicantes, illum etiam a Chriſto circumdato coeſſibus ſpiritibus excommunicati ſignificant, arg. cap. omnis Chriſtianus, & c. Nihil ſic debet, 1. quaſt. 3. Projectio vero ſacrum in terram, earumque extirpacio, excommunicatum quaſi mortuum ſignificat, vt poſe a Chriſti corpore, tanquam palmitem a vite praeciſum, arg. d. c. Nihil, 1. q. 3. Quod vero pedibus faces illae conculcantur, ſignificat excommunicatum ſic ex Eccleſia eiectum, tradi demonibus torquendum, & ab eiſdem in inferno niſi reſpiciat, conculcadum iſi, arg. c. abſtiſt, & caut denique, & cap. omnis Chriſtianus, 1. q. 3. Sonus autem campanae ſignificat vocem illam terribilem Chriſti in iudicio extremo, *Ite maledicti in ignem aeternum;* quam excommunicatus cum maximo dolore, & damno ſuo audiet, niſi a contumacia diſceſſerit.

Hae itidem carimoniae maior confuſio, & grauior terror excommunicato iniicitur, vt ait Henriquez libr. 13. de excom. ca. 20. §. 3. Alij etiam eius exemplo perterriti Eccleſiam audire monentur, ne in eam rebelles & contumaces ſint, arg. Clem. 1. §. & quia de penis, & cap. Felicit. tit. eod. libr. 6. de qua re ſuſus tractat Paul. Fulcius de viſiti. & regim. Eccleſ. libr. 1. c. 14. num. 3. Felicianus Episcopus Scalenſis, in Enchirid. de Cenſuris, cap. 28. & Vgol. Tab. 2. capitu. 29. Huiusmodi vero carimoniae ſolemnes alijs Episcopo inferioribus vti non ſolent, vt conſtat ex d. cap. Debent, 1. q. 3. & Nauar. in Comment. de datis & promiſſis, Not. tab. 4. num. 10. vnde Innoc. in cap. 4. num. 3. de offic. ordin. excommunicationem hanc ſolemniſter. Episcopi mucronem appellauit, & habetur in cap. viſis literis, in fine, 16. q. 2. & gloſ. in c. corripiantur, in verbo, Episcopale, 2. quaſt. 3. & de carimoniae hiſce ſolemnes haec ſatis ſint.

Quoad ſinem vero excommunicationis, is quidem princeps eſt, vt Chriſti fideles Eccleſiae obtemperando, Deum in hac vita colant, & in alia eodem in Celis beati fruantur, argum. c. audi. 1. q. 3. & c. ſed illud diſt. 45. nihil enim in excommunicatione ferenda pia mater Eccleſia magis intendit quam Dei honorem, & hominum ſalutem, vt pluriſibus tradit Dionyſ. Cartuſ. in 4. diſt. 8. q. 4. verſ. Deinde oſtendit arg. c. cum contingat, in fine, de iureiur. & cap. licet, eod. tit. libr. 6. Alter etiam ſinis Eccleſiae in ea ferenda eſt, vt hominum contumaciam reprimat, & coerceat, arg. cap. 1. de except. libr. 6. & latius tradit Marian. Socin. in cap. Nulli, num. 5. & 7. de ſentent. excommunicat. Qua de cauſa excommunicatione ab Innocentio IV. in c. cum medicinalis, de ſentent. excommunicat. libr. 6. medicina dicta eſt, *non mortalis, neque eradicans ſed diſciplinans,* de qua re legedi ſunt Alexand. de Ales. 4. par. quaſt. 22. membr. 1. articu. 1. Bonauen. 4. diſtinct. 18. in vlt. par. d. quaſt. 1. Gab. 4. diſt. 18. quaſt. 2. art. 2.

Finis alter eſt, vtilitas eius, qui excommunicatur, & hoc tripliciter.

Primo, ex rubore, & confuſione, quatenus erubeſcat ſe ab omnibus declinari, vt ſic tandem reſpiciat. Quam viam iuuandi excommunicatum exprimit, Apoſtolus, 2. Theſſalon. 3. dicens: *Ne commiſceamini cum illo, vt confundatur.* Etenim quis excommunicatus, cum videt ſe a Diuinis arceri: conſortium ſuum Chriſti fideles fugere; digito ab omnibus ferè monſtrari, non rubore ſummo perſundetur? graue namque eſt inter homines eſſe, & ipſorum commercio priuari, leg. Hi qui ſanctam, Codic. de apoſtat. & facit capitulum primum, de exception. libro 6.

Secundo etiam iuuatur excommunicatus per excommunicationem ſuam malorum experientia, quia in Eccleſia primitiua plerumque ad inducendos homines ad terrorem huius cenſure, ſtatim ac quis excomunicatus erat, a diabolo rapiebatur, & crudeliter vexabatur, vt colligitur

tur ex Apostolo 1. Corinth. 5. dicente, *Iudicavi huiusmodi hominem tradere Sathanae in interitum carnis*, id est, tradere in potestatem demonis, ut vexetur in corpore, *ut spiritus saluus sit in die Domini nostri Iesu Christi.*

Tertio etiam inuatur excommunicatus ipsa sui destitutione; facile enim solet homo cum videt se destitutum omnino humano solatio & auxilio, & quod est excommunicationis proprium, omni consortio, quod etiam videat se quodammodo destitutum a Deo, redire ad cor, & vere ad Deum conuerti, & illa humiliter & suppliciter se submittere, ut patet de Iona, qui ut ibi ca. 2. videns se in ventre piscis, sic orat, *Proieci te in profundum in corde maris, & flumen circumdedit me, omnes gurgines tui, & fluctus tui super me transierunt. Es ego, dixi, abiectus sum a conspectu oculorum tuorum, ueruntamen riuos uideo templum sanctum tuum. Circumdederunt me, aquae usque ad animam, abyssus uallauit me, & pellagus operuit caput meum. Ad extrema montium descendi, terra uelles conuulserunt me in aeternum: & subleuabis de corruptione uiam meam, Domine Deus meus. Quum angustaretur in me anima mea, Domini recordatus sum: ut ueniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. Qui custodiant uanitates frustra, misericordiam suam derelinquant. Ego autem in uoce laudis immolabo tibi: quocumque uoxi reddam pro salute Domino. Hec ille. Quae oratio proprie excommunicatis conuenit, ut intuenti facile constare poterit.*

8 Alius etiam finis, est utilitas aliorum, & hoc dupliciter.

Primo, quia hac ratione deterrentur alij a peccandi consuetudine, dum alios sic castigari animaduertunt, arg. Clem. 1. de offic. Ordin. & cap. in refragabili, tit. eod. & cap. ad liberandum, de Iudaeis, cap. 2. de calumnia. ca. Quapropter 2. quaest. 7. & eleganter notarunt S. Thom. 1. 2. quaest. 87. artic. 7. ad primum, & Couar. in cap. alma mater, in princip. num. 9. de sentent. excommunicat. lib. 6. Secundo, quia tollitur alijs occasio peccandi, quam ex illorum consuetudine, & commercio habebant. Vnum enim pecus morbidum, totum gregem inficit, atque ideo pecus morbo infectum refecandum est, ne reliquas oves contactu suo inficiat, ut habetur in cap. corripiantur, 24. quaest. 3. & in ca. Refecanda, ead. causa, & quaestione, ubi dicitur, *Refecanda sunt putrida carnes, & scabiosa oves a caulis repellenda, ne tota domus, massa, corpus, & pecora ardeant, corrumpantur, putrescant, & inereant, & cap. Ecce autem, 24. quaestione, 3. habentur haec uerba ex Prospero lib. 2. de uita contemplatiua, cap. 7. de sumptis Qui diu portati, & salubriter obiurgati, corrigi noluerint, tanquam putres corporis partes debent ferro excommunicationis abscondi, ne sicut caro morbis emortua, si abscessu non fuerit, salutem relique carnis putredinis suae contagione corrumpit: ita isti, qui emendari despiciunt, & in suo morbo persistunt, si moribus deprauati in sanctorum societate permanserint, eos exemplo sua perditionis inficiant.*

Hinc haereticos aperte errare constat, dum Ecclesiam crudelitatis accusant, eo quod homines malos per excommunicationem multis bonis spiritualibus priuet; quia ut dictum est, Ecclesiae propositum & intentio non est, obesse excommunicatis, sed potius priuatione aliquorum bonorum, eos alijs multis bonis ditare; sicut nec medicus ille crudelis appellandus est, aut chirurgus austerus censendus erit, qui membrum putridum, vel omnino abscondit, ne totum corpus putrescat, vel plagam dilatat, ut uulnus perfectius curetur: sic etiam refecantur palmites atidi, ut bene sit uiti: & latro iuste suspenditur, ne Reipublicae noceat: & damnato ad mediam subtrahitur beneficium cibi necessarii; & infirmo medicus cibaria delicata prohibet, ut salutem melius consequatur. Immo uero in hac re, Ecclesia non solum Deo non est contraria (prout haeretici non minus impiè, quam imperitè affirmant) sed ipsius iudicij planè imitatur; Deus enim ut optimè tradit S. Tho. in addit. 3. partis quaestione 21. artic. 2. peccatores duobus praecipue modis punire solet: uno modo, ut ad bonum eos trahat. Alio modo hominem sibi relinquendo, ut auxilijs subtrahat, quibus a malo praepediebatur, suam infirmitatem cognoscat, & humilis ad Deum redeat, a quo superbus discesserat; in quibus utrisque, Ecclesia in excommunicatio-

nis sententia iudicium diuinum imitatur; in quantum enim cum a communione fidelium separatur, ut erubescat, imitatur diuinum iudicium, quo per flagella castigatur; in quantum autem a suffragijs, & alijs spiritualibus separatur, imitatur diuinum iudicium, quo hominem sibi relinquunt, ut per humilitatem seipsum cognoscens ad Deum redeat. Quod si aliquando ex praua dispositione excommunicati, excommunicatio fiat illi omnino perniciofa, & letifera, prodest tamen toti communitati, dum alij eius exemplo timere incipiunt, & alieno periculo respiciant, & a criminibus committendis timore poenae abstinant, & illi etiam ipsi plurimum prodesse potest, si a contumacia & inobedientia discedere uelit, ut pluribus tradunt S. Thom. 1. 2. quaestione 79. artic. 3. & addit. ad 3. par. quaestione 21. artic. 2. Alexan. de Ales. 4. part. suae Summae, quaestione 22. memb. 1. art. 1. Bon. 4. distinct. 18. in ult. par. dist. q. 1. Rich. 4. dist. 18. art. 3. quaest. 1. Gab. 4. d. 18. q. 2. art. 1. Notab. 3. Sotus 4. d. 22. quaest. 1. art. 1. ver. Quod autem possit. Couar. in alma mater 1. p. in princip. num. 9. Henriquez lib. 13. de excom. ca. 1. §. 3. & c. 17. §. 4. Vgol. de censur. Eccles. Tab. 1. c. 11. & 12. & 25. & de fine, & intentione Ecclesiae in excommunicatione ferenda haec tenet.

De excommunicatione nulla, & quibus casibus id contingat. Cap. XVI.

S Y M M A R I V M.

- 1 Excommunicatio, quibus in casibus nulla sit, explicare difficile est.
- 2 Excommunicatio in non baptizatum lata, nulla est, & quare.
- 3 Infans, furiosus, aut mente captus excommunicari non potest, & quare huius rei ratio sit.
- 4 Excommunicatio in Eunuchum carentem genitibus lata eo quod mulierem pregnantem reddiderit, quare sit nulla.
- 5 Excommunicatio a furioso lata nulla est, & quare.
- 6 Vsu rationis carens, excommunicare non potest.
- 7 Excommunicatio nulla est, ubi qui excommunicat, fingit tantum se excommunicare.
- 8 Excommunicatio ad instantiam alterius lata, ultra intentionem requirentis non ligat.
- 9 Excommunicatio ex vi, & metu in virum constantem cadente lata nulla est.
- 10 Excommunicatio a non Iudice lata, nullius roboris aut firmitatis est.
- 11 Excommunicatio a non Iudice lata an valeat, si accedat excommunicati consensus.
- 12 Excommunicatio a Iudice, vsu Iurisdictionis priuato lata nulla censetur.
- 13 Excommunicatio a Iudice intruso lata non valet.
- 14 Excommunicatio nulla est, ubi is, in quem fertur, ipsum pro suo Iudice recusat.
- 15 Excommunicatio a delegato contra intentionem delegantis lata, non valet.
- 16 Excommunicatio a delegato impetrata ab excommunicato in casu non permissa, est nulla.
- 17 Excommunicatio contra exemptum, aut habentem priuilegium in contrarium lata, non valet.
- 18 Excommunicatio post legitimam appellationem lata nulla est.
- 19 Appellatio non solum expressa, sed etiam tacita sententiam excommunicationis postea latam, annullat.
- 20 Appellationis de substantia non est, dicere, [Appello.]
- 21 Appellare censetur, qui se protectioni alterius submittit, aut iter arripit ad Papam, vel ipsius excommunicantis, superiorem.